

Raadsvoorstel

Datum vergadering : 23 april 2026
Kenmerk : Z211698/ D002981
Portefeuillehouder : A.R. Peppelman
Onderwerp : Visie Recreatie en Toerisme 2027-2031

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voorstel

1. de Visie Recreatie & Toerisme 2027-2031 'Gastvrij genieten van landschap en erfgoed' vast te stellen
2. het budget voor scenario 2 'ambitie omhoog' beschikbaar te stellen, te weten een bedrag van €390.000,- per jaar
3. de toeristenbelasting per 2028 met 20% (€ 0,10 tot € 0,40 per overnachting) te verhogen ter dekking van de meerkosten uit scenario 2 'ambitie omhoog'.

Inleiding

Het huidige toeristisch-recreatieve beleid '*Achterhoekse kastelen- en landgoederenregio*' is opgesteld in 2019, en aangepast in 2022. Dit beleid is grotendeels uitgevoerd, maar biedt ook nog diverse uitdagingen en verouderde onderdelen. Daarnaast zijn de afgelopen jaren nieuwe trends en ontwikkelingen op ons af gekomen. Daarom is het beleid aan vernieuwing toe.

Deze tijd vraagt meer dan ooit om integrale samenwerking. We willen beter aansluiten bij de Omgevingsvisie en daarnaast bijdragen aan de ambities van andere domeinen binnen de gemeente. Ook sluiten onze nieuwe plannen beter aan bij de kernwaarden van de organisatie.

Afstemming

De visie is integraal tot stand gekomen, in nauwe samenwerking met diverse partijen. Binnen de gemeente Bronckhorst is afgestemd met verschillende domeinen.

Daarnaast is externe input verzameld bij toeristisch-recreatieve ondernemers, de lokale toeristische platforms, Koninklijke Horeca Nederland, de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed (Monumentencommissie), de Jongeren Advies Raad en het Bronckhorster Kroonjuwelen Beraad, waarin kastelen, buitenplaatsen en landgoederen samenwerken. Gedurende het proces van totstandkoming heeft doorlopend afstemming plaatsgevonden met de portefeuillehouder Recreatie & Toerisme.

Beoogd effect

Met de nieuwe visie Recreatie & Toerisme streven we naar de volgende ambities:

- Bronckhorst als aantrekkelijke bestemming, met als *Unique Selling Points* ons landschap en erfgoed
- Bezoekers verblijven langer, besteden meer geld en keren vaker terug
- Goede beleving en bereikbaarheid van landschap, erfgoed, bedrijven
- Kwalitatief en divers recreatie-aanbod; vitale en duurzame bedrijven
- Gezonde balans tussen recreatie, natuur en leefbaarheid (inwoners)

Argumenten

1.1 De visie geeft een duidelijk kader voor inzet uren en middelen

Met het vaststellen van deze visie is er intern en extern een duidelijker kader waar we de komende jaren binnen recreatie & toerisme mee aan de slag gaan en in investeren. De visie vormt een belangrijke leidraad bij keuzes die voorbijkomen in de komende jaren.

1.2 Gemeente moet regie nemen

Op steeds meer plekken worden (te veel) bezoekers/ toeristen en recreanten als een last gezien, bijvoorbeeld voor de natuur of de leefbaarheid in kernen. Om de balans tussen recreatie & toerisme, economie, natuur en leefbaarheid gezond te houden, moet er regie komen. Spreiding van bezoekers door de tijd en ruimte is hierbij een belangrijk instrument ("de juiste bezoeker, op het juiste moment, op de juiste plek"). Dit kan bijvoorbeeld met slimme marketing, bezoekersmanagement, recreatieve routes en informatievoorziening. Dit is in het algemeen belang en kunnen we niet aan de markt overlaten; die pakt dit vermoedelijk niet zelf op. Daarom is het belangrijk dat de gemeente hierin regie neemt.

1.3 De visie is breed gedragen; er zijn verwachtingen bij externe partijen

Versillende externe partijen, ondernemers en organisaties zijn betrokken bij de totstandkoming van deze visie. Zij hebben input geleverd en veel tijd geïnvesteerd in het meedenken. Er ligt hiermee een breed gedragen beleidsvisie, met ambities waar partijen zich in herkennen en achter staan. Betrokkenen hebben de hoop en verwachting dat de gemeente nu - samen met hen - met deze plannen aan de slag gaat.

1.4 Recreatie levert een bijdrage aan vele (andere) maatschappelijke opgaven

Recreatie & toerisme leveren een belangrijke bijdrage aan diverse maatschappelijke opgaven; aan de ambities en doelen van andere domeinen. Zo is het niet alleen van belang voor de lokale economie, maar ook voor de leefbaarheid, voorzieningen, vitaliteit van dorpen en het buitengebied, en voor het welzijn van de inwoners. Recreatie is geen doel op zich, maar vooral een middel voor ontwikkeling van de brede welvaart.

Hierbij geldt het principe $1 + 1 = 3$.

2.1 Voor de ambities zijn extra middelen nodig

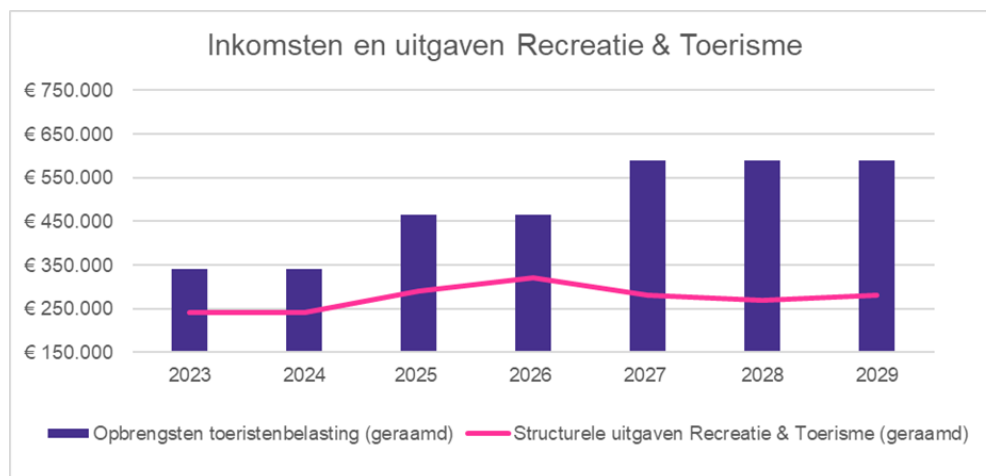
Om de ambities die zijn beschreven in de visie waar te maken, is extra budget nodig ten opzichte van nu. Het huidige budget bedraagt circa € 270.000,-.

Als we het huidige budget vasthouden, komen we in een beheerfase terecht (scenario 1 in de visie). Er is dan geen budget om de beschreven ambities te realiseren. Als we de ambities willen waarmaken, is een bedrag nodig van € 390.000,- per jaar (scenario 2).

2.2 Toerisme en recreatie kosten niet alleen geld, ze leveren ook geld op

De vrijetijdssector levert geld op. De lokale economie profiteert enorm van bezoekers, die jaarlijks 52 miljoen euro besteden in onze gemeente¹. Ook levert de sector geld op voor de gemeentelijk organisatie. We ontvangen vanaf 2027 een bedrag van circa € 600.000,- aan toeristenbelasting per jaar, afkomstig van toeristen die hier overnachten. Daarnaast komt er circa € 90.000,- binnen via de forensenbelasting, van mensen die een tweede huis hebben in Bronckhorst (zoals een vakantiewoning).

Een deel van deze inkomsten kunnen we gebruiken voor de uitvoering van het toeristisch-recreatieve beleid, zoals ook het geval was in de afgelopen jaren. De rest vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. Op die manier dragen we met onze inzet niet alleen bij aan een florierend en gebalanceerd toeristisch Bronckhorst, maar ook aan bredere maatschappelijke opgaven. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van geraamde inkomsten en uitgaven aan recreatie & toerisme in de gemeente Bronckhorst te zien door de jaren heen (bij ongewijzigd financieel recreatiebeleid; keuze voor scenario 1):

2.3 Lokale budgetten kunnen we inzetten om provinciale subsidies te ontvangen

De provincie Gelderland heeft veel budget beschikbaar voor toeristische plannen in de Gelderse regio's. Hiervoor is cofinanciering nodig vanuit de regio en gemeenten. Met meer middelen zijn we als gemeente en regio dus in staat om meer provinciale middelen binnen te halen voor projecten. Zo kan ons budget vermeerderen en werkt het als een multiplier.

¹ Ginder (2025). Monitor Toerisme Achterhoek. Economische betekenis toerisme en recreatie regio Achterhoek (2024). In opdracht van Stichting Achterhoek Toerisme

3.1 De huidige financiële situatie biedt geen ruimte voor extra uitgaven

Gezien de grote bezuinigingsopgave van de gemeente, is er geen ruimte om extra geld beschikbaar te stellen en ambities te verhogen. Om toch de ambitieuze doelen uit de visie Recreatie & Toerisme te kunnen bereiken, stellen wij voor om de toeristenbelasting met 20% (€ 0,10 - € 0,40 per overnachting, afhankelijk van de accommodatiesoort) te verhogen. Dit levert extra inkomsten op van circa € 120.000,- per jaar. Hierdoor kunnen we de stijging van de kosten uit scenario 2 'ambitie omhoog' budgettair neutraal oplossen.

De overnachtingstarieven in de gemeente Bronckhorst liggen ook na een verhoging in lijn met het Achterhoekse gemiddelde (in 2025). Zie onderstaande tabel (hierin is rekening gehouden met inflatie en afronding). Het Gelders gemiddelde tarief bedraagt circa € 2,- per persoon per nacht.

Tarief toeristenbelasting	Bronckhorst 2028 (bij 20% verhoging)	Bronckhorst 2027	Bronckhorst 2026	Bronckhorst 2025	Gemiddeld Achterhoek 2025
Overnachting logiesaccommodatie	€ 2,30	€1,90	€1,40	€1,35	€1,71
Overnachting kampeeronderkomen	€ 1,40	€1,10	€0,85	€0,85	€1,31
Overnachting groepsaccommodatie	€ 0,60	€0,50	€0,40	€0,40	€1,30

De eerstvolgende mogelijkheid om te besluiten over een eventuele tariefsverhoging is bij de belastingverordening voor 2027, aan het einde van 2026. Omdat vanuit toerisme & recreatie stelregel is dat de heffing een jaar van te voren al bekend gemaakt wordt, gaat de verhoging in per 1 januari 2028.

Kanttekeningen

1.1 Ook zonder nieuw beleid blijven toeristen en recreanten Bronckhorst bezoeken

Ook zonder (nieuw) toeristisch-recreatie beleid blijven mensen Bronckhorst bezoeken.

Echter, het risico bestaat dat op bepaalde plekken de lasten groter worden dan de lusten, bijvoorbeeld in kwetsbare natuurgebieden of populaire dorpskernen. Om deze uitdagingen aan te pakken is sturing nodig, in samenwerking met onze externe partners.

Bovendien vragen het onderhoud en beheer van onze recreatieve routestructuren, de samenwerking met de sector en de marketinginzet om blijvende aandacht en investeringen.

Als hier geen aandacht en middelen meer voor beschikbaar zijn, dan verslechtert het aanbod en wordt Bronckhorst minder aantrekkelijk voor bezoekers. Dit heeft negatieve gevolgen voor de lokale economie, werkgelegenheid, vitaliteit van dorpen en buitengebied en daarmee voor de leefbaarheid en brede welvaart.

2.1 De bezuinigingsvoorstellen vanuit Route27 vormen een uitdaging

De gemeente Bronckhorst heeft een grote bezuinigingsopgave. Vanuit Recreatie & Toerisme hebben we via *Route27* enkele opties aangedragen om het begrotingstekort te verkleinen.

Hierbij hebben we zowel opties benoemd waarin we snijden in de kosten (€ 30.000,- in totaal) als de opbrengsten toeristenbelasting verhogen met 20% (€ 120.000,- per jaar).

Belangrijk hierbij op te merken is dat het ons niet haalbaar lijkt om zowel vanuit *Route27* in te stemmen met 20% stijging van de toeristenbelasting, als vanuit deze visie. We komen dan boven het Achterhoekse gemiddelde tarief, wat wellicht leidt tot minder bezoekers en daarmee ook minder opbrengsten toeristenbelasting.

Een aanvullende optie is om in lijn met de toeristenbelasting ook de forensenbelasting te verhogen met 20%.

3.1 Toeristenbelasting is een ongebonden heffing (geen doelbelasting)

Toeristenbelasting is in Bronckhorst een ongebonden heffing, dus niet aangemerkt als doelbelasting. Dat betekent dat alle belasting die toeristen op hun overnachtingen betalen, in de algemene middelen van de gemeente vloeit. Dit hoeft dus niet gebruikt te worden voor toeristisch-recreatieve maatregelen of ontwikkelingen. Investerings in recreatie blijven echter nodig om het aanbod op orde te houden, de voordelen voor de economie en leefbaarheid in stand te houden en de nadelen/ lasten te beperken. Het ligt voor de hand om hiervoor de inkomsten uit toeristenbelasting te gebruiken. Hierdoor blijft Bronckhorst aantrekkelijk voor bezoekers en blijven ook de toeristenbelasting-inkomsten voor de gemeente geborgd.

3.2 Verhoging toeristenbelasting brengt mogelijk onrust met zich mee

Aan een verdere verhoging van de toeristenbelasting kleven risico's. Het levert mogelijk onvrede op bij de recreatiesector, met name omdat het een tweede verhoging in korte tijd is: per 2027 worden de lokale tarieven verhoogd met 25%. Ook in het licht van de recentelijke BTW-verhoging op logies van 9% naar 21%, heeft de sector bedenkingen bij een verdere verhoging van de toeristenbelasting. Bedrijven maken zich zorgen over hogere overnachtingsprijzen, waardoor Bronckhorst wellicht minder aantrekkelijk wordt als bestemming. Als hierdoor minder toeristen naar onze gemeente komen, dalen de economische effecten voor de samenleving en ook de gemeentelijke inkomsten uit de toeristenbelasting. Met het platform Toeristisch Bronckhorst is hierover gesproken, blijvend overleg is nodig om de goede samenwerking te behouden.

Kosten, baten en dekking

In de Visie Recreatie & Toerisme zijn twee begrotingsscenario's uitgewerkt, op basis van twee verschillende ambitieniveaus.

1. Het eerste scenario gaat uit van het huidige jaarlijkse budget, waarmee we in een minimalere variant kunnen doorgaan. Dit gaat om een bedrag van **€ 270.000,-** per jaar. Dat betekent dat we in een beheerfase terechtkomen. We kunnen dan enkel de vaste en langlopende afspraken en contracten met externe partijen betalen. Er is in dat geval geen extra budget om onze ambities te realiseren.
2. Het tweede scenario gaat uit van het realiseren van alle in de visie beschreven ambities. Hiervoor is extra budget nodig; een totaalbedrag van **€ 390.000,-** per jaar. Wij stellen voor om, ter dekking van de verhoging van de lasten in dit scenario, de toeristenbelasting te verhogen met 20% (€ 0,10 - € 0,40 per overnachting). Hierdoor stijgen zowel de geraamde baten als lasten met € 120.000,-, waardoor het om een budgettair neutrale wijziging gaat.

Als u kiest voor scenario 2 dan heeft dit de volgende financiële gevolgen:

Prg	Taakveld	Deelproject	I/S	Budget '27	Voorstel	Saldo '27	V/N
3A	3.4 Economische ontwikkeling	E10106-100 Toerisme en recreatie	I	€ 270.000	€ 390.000	- € 120.000	N

Prg	Taakveld	Deelproject	I/S	Budget '28	Voorstel	Saldo '28	V/N
3A	3.4 Economische ontwikkeling	E10106-100 Toerisme en recreatie	S	€ 270.000	€ 390.000	- € 120.000	N
3A	3.4 Economische ontwikkeling	E10144-100 Toeristenbelasting	S	€ 610.000	€ 730.000	€ 120.000	V

In 2027 leidt dit tot een incidenteel nadeel van € 120.000. Dit brengen we ten laste van het begrotingsresultaat 2027.

Kiest u voor scenario 1 dan leidt dit niet tot een financiële wijziging. De lasten kunnen gedekt worden uit de reeds beschikbaar gestelde middelen.

Uitvoering

Na vaststelling van de visie door uw raad, geven we via de gemeentelijke kanalen aandacht aan het nieuwe toeristisch-recreatieve beleid. Daarnaast informeren we de recreatiesector en onze overige partners over de nieuwe visie via onze toeristische nieuwsbrief, per e-mail en tijdens reguliere overlegmomenten.

Evaluatie

Minimaal tweemaal, halverwege en aan het einde van de looptijd van de Visie Recreatie & Toerisme, monitoren we ons beleid. Dat betekent halverwege 2029 en eind 2031. We onderzoeken daarbij het aantal bezoekers en toeristische overnachtingen, de economische groei (toeristische bestedingen en werkgelegenheid), de tevredenheid van inwoners over de recreatiemogelijkheden, en de tevredenheid over de samenwerking bij ondernemers en onze partners. De waardering van bezoekers (toeristen) is moeilijk en kostbaar om te onderzoeken, dus dat laten we vooralsnog achterwege.

Een kanttekening is dat de resultaten deels afhankelijk zijn van de gemeentelijke inzet, maar deels ook van andere factoren. Bijvoorbeeld van weersomstandigheden, de economische situatie, consumentengedrag of medewerking van externe partijen.

Hengelo (Gld), 10 februari 2026

Burgemeester en wethouders van Bronckhorst,

de secretaris,
M.J.J. Rommers

de burgemeester,
P.J.M. van Domburg

Bijlagen

- Gastvrij genieten van landschap en erfgoed
Samen werken aan een aantrekkelijke en duurzame bestemming
Visie Recreatie & Toerisme Gemeente Bronckhorst 2027-2031